

Sygn. akt II KK 84/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Marta Brylińska

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w przedmiocie wyroku łącznego

w sprawie **A. K.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 23 kwietnia 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego
od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Ż.

z dnia 28 września 2009 r.,

**uchyla punkt 4 zaskarżonego wyroku i w tym zakresie
sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Ż. do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W dniu 9 kwietnia 2008 r. do Sądu Rejonowego wpłynął wniosek skazanego
A. K. o wydanie wyroku łącznego obejmującego następujące prawomocne wyroki:
Sądu Rejonowego w W. o sygn. akt III K 1084/05 oraz Sądu Rejonowego w W. o
sygn. akt III K 2447/06.

Rozpoznając powyższy wniosek Sąd Rejonowy w Ż. ustalił, że A. K. został skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w W. z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie o sygn. akt V K 446/03, za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 283 k.k. popełnione w dniu 9 lutego 1996 r., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności;

2. Sądu Rejonowego w W. z dnia 6 października 2003 r. w sprawie o sygn. akt II K 7091/00, za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. popełnione w okresie od maja 1997 r. do lipca 2000 r., na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby, a której wykonanie zarządzono następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 12 września 2006 r. w sprawie o sygn. akt II Ko 85/06. Następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 2 sierpnia 2007 r. w sprawie o sygn. akt II Ko 308/07, karę tę zamieniono na zastępczą karę pozbawienia wolności w wymiarze 182 dni i orzeczono jej wykonanie;

3. Sądu Rejonowego w W. z dnia 7 maja 2004 r. w sprawie o sygn. akt II K 4058/00, za przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. popełnione w dniu 12 stycznia 1998 r., na karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł każda;

4. Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 października 2005 r. w sprawie o sygn. akt V K 1614/03, za przestępstwo:

- z art. 178a § 1 k.k. popełnione w dniu 27 kwietnia 2002 r., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz

- z art. 235 k.k. popełnione w dniu 27 kwietnia 2002 r., na karę roku pozbawienia wolności;

na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzono skazanemu karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby oraz na podstawie art. 71 § 1 k.k. karę 50 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda. Postanowieniem Sądu Rejonowego w W. z dnia 2 marca 2009 r. o sygn. akt V Ko 125/09, zarządzono wykonanie wymierzonej kary łącznej pozbawienia wolności;

5. Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 grudnia 2005 r. w sprawie o sygn. akt II K 1084/05, za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. popełnione w dniu 6 maja 2005 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania

na okres 5 lat próby oraz na karę 50 stawek dziennych grzywny po 10 zł każda, a której wykonanie zarządzono następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w W. z dnia 8 lutego 2007 r. w sprawie o sygn. akt III Ko 1040/06;

6. Sądu Rejonowego w W. dnia 20 kwietnia 2006 r. w sprawie o sygn. akt II K 435/06, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. popełnione w dniu 16 marca 2004 r., na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności;

7. Sądu Rejonowego w W. dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie o sygn. akt III K 2447/06, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. popełnione w dniu 5 lutego 2006 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

8. Sądu Rejonowego w W. z dnia 28 września 2007 r. w sprawie o sygn. akt IX K 389/07, za przestępstwo z art. 286 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. popełnione w dniu 27 sierpnia 1999 r., na karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 50 zł każda;

9. Sądu Rejonowego w Ż. z dnia 27 listopada 2007 r. w sprawie o sygn. akt II K 947/07, za przestępstwo z art. 244 k.k. popełnione w dniu 30 września 2007 r., na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby oraz na karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 złotych każda.

Wyrokiem łącznym z dnia 28 września 2009 r., sygn. akt II K 244/08, Sąd Rejonowy w Ż.:

1. rozwiązał karę łączną pozbawienia wolności orzeczoną wobec skazanego A. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 października 2005 r. opisanym w punkcie 4;
2. na zasadzie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 87 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności i kary ograniczenia wolności orzeczonych wobec skazanego A. K. wyrokami opisanymi w punktach 1, 2 i 4 orzekł wobec skazanego karę łączną roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności;
3. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet wymierzonej skazanemu kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w dniach od 17 lutego 2003 r. do 18 czerwca 2003 r., od 7 września 2005 r. do 12 października 2005 r.;
4. w pozostałym zakresie postępowanie umorzył;

5. stwierdził, że w pozostałym zakresie połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 24 października 2009 r. wobec nie zaskarżenia go przez strony postępowania.

Od powyższego wyroku łącznego kasację na korzyść skazanego A. K. w części umarzającej postępowanie (pkt 4 wyroku łącznego) wywiódł Rzecznik Praw Obywatelskich, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 572 k.p.k. poprzez umorzenie postępowania, w sytuacji gdy:

- czyn z dnia 12 stycznia 1998 r., przypisany skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 7 maja 2004 r., sygn. akt II K 4058/00 (pkt 3 komparycji wyroku łącznego), pozostawał w zbiegu realnym z czynem z dnia 27 sierpnia 1999 r. przypisanym skazanemu wyrokiem z dnia 28 września 2007 r., sygn. akt IX K 389/07 (pkt 8 komparycji wyroku łącznego) i za oba te przestępstwa wymierzona została kara grzywny oraz

- czyn z dnia 16 marca 2004 r., przypisany skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 20 kwietnia 2006 r. w sprawie o sygn. akt II K 435/06 (pkt 6 komparycji wyroku łącznego), pozostawał w zbiegu realnym z czynem z dnia 6 maja 2005 r. przypisanym skazanemu wyrokiem z dnia 12 grudnia 2005 r. Sądu Rejonowego w W., sygn. akt II K 1084/05 (pkt 5 komparycji wyroku łącznego) i za oba te przestępstwa wymierzone zostały inne kary podlegające łączeniu.

W konkluzji kasacji Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie pkt 4 zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Ż. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym.

Zgodnie z art. 569 § 1 k.p.k. wyrok łączny wydaje się, jeżeli zachodzą warunki do orzeczenia kary łącznej w stosunku do osoby prawomocnie skazanej różnymi wyrokami. Warunki orzekania kary łącznej, o których mowa w art. 569 § 1 k.p.k., to przede wszystkim przesłanki wynikające z art. 85 k.k. Oznacza to, że wyrok łączny w stosunku do osoby skazanej prawomocnie różnymi wyrokami może być wydany, jeśli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw, zanim zapadł

pierwszy wyrok, chociażby nieprawomocny, co do któregośkolwiek z tych przestępstw, i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu. Użyte w ustawie określenie „*zanim zapadł pierwszy wyrok*” nie oznacza przy tym, że punktem odniesienia ma być jedynie pierwszy wyrok skazujący, jaki kiedykolwiek wydano wobec skazanego, lecz chodzi każdorazowo o ten wyrok, który jest chronologicznie pierwszy w odniesieniu do konkretnej, wyodrębnionej grupy, pozostających w zbiegu, przestępstw. Nie ma tym samym przeszkód prawnych, by spośród skazań, utworzyć kilka grup obejmujących skazania za czyny popełnione zanim zapadł kolejny "pierwszy" - z punktu widzenia tej konkretnej grupy przestępstw – wyrok.

Z taką sytuacją mamy do czynienia w rozpoznawanej sprawie.

Wprawdzie prawidłowo Sąd Rejonowy w Ż. stwierdził, w oparciu o zestawienie dat popełnienia czynów przypisanych skazanemu oraz dat wyroków wydanych w sprawach objętych postępowaniem w przedmiocie wydania wyroku łącznego, że przy przyjęciu za punkt wyjścia wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie **V K 446/03** skazującego za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 283 k.k. popełnione w dniu 9 lutego 1996 r., warunki do połączenia spełniły również wyroki Sądu Rejonowego w W. z dnia 6 października 2003 r. w sprawie o sygn. akt **II K 7091/00**, za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. popełnione w okresie od maja 1997 r. do lipca 2000 r. oraz Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 października 2005 r. w sprawie o sygn. akt **V K 1614/03**, za przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. oraz z art. 235 k.k. popełnione w dniu 27 kwietnia 2002 r.

Jak jednakże trafnie podnosi skarżący Rzecznik Praw Obywatelskich, Sąd Rejonowy w Ż. naruszył art. 85 k.k. i art. 572 k.p.k. umarżając w oparciu o ten ostatni przepis postępowanie w przedmiocie połączenia węzłem kary łącznej kar orzeczonych czterema innymi wyrokami jednostkowymi. Analiza dat popełnienia przez skazanego A.K. przestępstw, nie objętych zaskarżonym wyrokiem, uwzględniając wskazane wcześniej rozumienie art. 85 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k., pozwalała bowiem na wyodrębnienie kolejnych dwóch grup czynów, co do których istniała możliwość wydania wyroku łącznego.

O zbiegu takim można było mówić w odniesieniu do skazań podanych w pkt 3 i 8 części wstępnej wyroku łącznego, gdyż przestępstwo, za które skazano A.K.

wyrokiem w sprawie **IX K 389/07** (pkt 8) popełnione zostało przed wydaniem wyroku w sprawie **II K 4058/00** (pkt 3), a w obu tych wyrokach orzeczono kary grzywny.

Odrębną grupę, także odpowiadającą wymaganiom określonym w art. 85 k.k., tworzyły przestępstwa, za które skazano wyrokami wymienionymi w punktach 5 i 6 kwestionowanego obecnie wyroku łącznego. Przestępstwo, za które skazano A. K. wyrokiem w sprawie **II K 435/06** (pkt 6) popełnione zostało przed wydaniem wyroku w sprawie **II K 1084/05** (pkt 5), z tym że należało wówczas mieć na względzie, iż w obu tych wyrokach orzeczono kary różnorodnjowe.

Wydaniu wyroku łącznego w obydwu powyżej wskazanych przypadkach nie stał również na przeszkodzie fakt, że poszczególne kary wymierzone za zbiegające się przestępstwa zostały już w całości lub w części wykonane. W przypadku spełnienia przesłanek określonych w art. 85 k.k., połączenie prawomocnych kar w wyroku łącznym jest obligatoryjne, niezależnie od etapu i sposobu wykonywania tych ostatnich. W konsekwencji, odbycie przez skazanego - w chwili orzekania w przedmiocie wydania wyroku łącznego - wszystkich kar wymierzonych w warunkach określonych w art. 85 k.k., nie stanowi przesłanki umorzenia postępowania na podstawie art. 572 k.p.k. (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2006 r., sygn. I KZP 11/06, OSNKW 2006/7-8/64, OSP 2007/7-8/91).

Podkreślić jeszcze raz należy, że przyjęcie realnego zbiegu w razie spełnienia ustawowych przesłanek wynikających z przepisu art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 k.k., jest obowiązkiem, a nie jedynie uprawnieniem Sądu. Nie budzi zatem wątpliwości, że Sąd Rejonowy w Ż. umarzając postępowanie odnośnie skazania w sprawach **II K 4058/00** i **IX K 389/07** oraz **II K 1084/05** i **II K 435/06** naruszył wymogi art. 572 k.p.k. Jedynie bowiem w sytuacji, gdyby w stosunku do skazanego nie zachodziły warunki do orzeczenia kary łącznej, a tym samym wydania wyroku łącznego, uprawniony był do wydania orzeczenia o umorzeniu postępowania w przedmiocie wydania takiego wyroku.

Podsumowując, doszło w tej sprawie do rażącej obrazę przepisów prawa procesowego, wskazanych w skardze Rzecznika Praw Obywatelskich, która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. W świetle stwierdzonych uchybień

zaskarżony wyrok ostać się nie może. Z tego powodu Sąd Najwyższy uchylił to orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ż. Przy ponownym jej rozpoznawaniu, Sąd ten powinien rozważyć, jakie rzeczywiście grupy przestępstw można wyodrębnić w gronie czynów będących przedmiotem rozpoznania w tej sprawie i prawidłowo połączyć kary wymierzone za te przestępstwa w wyroku łącznym.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak na wstępie.